

Asia: OM 15/41/2016

Mietintö ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne mietinnöstä ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Lausunto tiedustelutoiminnan valvontaa koskevasta mietinnöstä

Työryhmä on valmistellut siviili- ja sotilasviranomaisten tiedustelutoiminnan valvonnan järjestämistä Suomessa. Työryhmä ehdottaa tiedustelutoiminnan valvonnasta annettavan lain säätämistä. Ohjelmistoyrittäjät ry katsoo, että tiedustelutoiminnasta, sen suhteesta muihin yhteiskunnan toimintoihin ja sen valvonnasta on tarpeen säätää selkeästi lailla. Tiedustelun valvonnan on oltava tehokasta, riippumatonta ja uskottavaa, jotta se voi edistää luottamusta tiedusteluviranomaisten toimintaan.

Mietinnössä ehdotetaan perustettavaksi uusi viranomainen, jonka tehtäväksi tulisi tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuuden sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvonta tiedustelutoiminnassa. Tiedusteluvaltuutetulla tulisi olemaan vahvoja toimivaltuuksia laillisuusvalvonnassa. Eesityksen mukaan tehtäviin on varattu neljä henkilötyövuotta. Ohjelmistoyrittäjät katsoo, että tiedusteluvaltuutetun toiminta on järjestettävä tehokkaasti ja siten, että sillä on realistiset mahdollisuudet uskottavan valvonnan suorittamiseen. Ohjelmistoyrittäjät haluaa kiinnittää huomiota, että tiedusteluvaltuutetun toimistossa tullaan tarvitsemaan tiedustelutoiminnan luonteen vuoksi paitsi juridista, myös teknistä osaamista. Tiedusteluvaltuutetulla tulee siksi tarvittaessa olla mahdollisuudet myös ulkopuolisen asiantuntemuksen hyödyntämiseen toiminnassaan.

Ohjelmistoyrittäjät kiinnittää huomiota, että mietinnössä ei ole käsitelty tuomioistuinten lupaharkintaan liittyvää roolia laillisuusvalvonnan osana. Ohjelmistoyrittäjät katsoo, että olisi tarpeellista arvioida voisiko tiedusteluvaltuutetulla olla ehdotuksessa mainittujen tehtävien lisäksi rooli tiettyjä tiedonhankintamenetelmiä koskevissa tuomioistuimen lupakäsittelyissä. Vastaava mekanismi löytyy Ruotsin lainsäädännöstä (Lag om Försvarsunderrättelsesdomstol, 2009:966).

Mietinnössä ei ole arvioitu ehdotuksen yritysvaikutuksia. Ohjelmistoyrittäjät muistuttaa, että oikeusturva- keinoja määriteltäessä on katsottava tärkeäksi, että myös yritykset voivat tarvittaessa sujuvasti tuoda asiansa tiedusteluvaltuutetun käsittelyyn. Kantelua koskevasta ehdotuksen 21 §:stä tai tutkimispyyntöä koskevasta 22 §:stä ei käy selvästi ilmi voiko myös yritys kääntyä tiedusteluvaltuutetun puoleen epäillessään oikeuksiaan loukatun, sillä säännöksessä viitataan

ainoastaan yksilön tai henkilön oikeuksiin. Ohjelmistoyrittäjät katsoo, että mahdollisuus tähän tulisi olla, jotta yritysten oikeusturva olisi asianmukaisesti järjestetty. Samoin menettelyjä ja tiedusteluvaltuutetun roolia esimerkiksi mahdollisissa vahingonkorvaustapauksissa olisi tarpeen selkeyttää.

Ohjelmistoyrittäjät pitää tärkeänä, että ehdotuksen 28 §:n mukaisesta tiedusteluvaltuutetun vuosikertomuksesta tulee olemaan saatavilla kattava julkinen versio. Vuosikertomuksen tulee mahdollistaa viranomaisten toimivaltuuksien käytön ja laajuuden realistinen arviointi sekä sisältää ilmenneiden havaintojen mahdollisimman avoin käsittely salassapitointressit kuitenkin riittävästi huomioiden.

Ohjelmistoyrittäjät korostaa, että tiedustelua koskevan lainsäädännön toimivuuden seuranta on tulevaisuudessa tärkeää. Erityisesti lainsäädännön kansantaloudellisten ja yritysvaikutusten seurantaan on tarpeen panostaa. Tällöin keskeisten sidosryhmien näkemysten huomioiminen ja osaamisen hyödyntäminen tarjoavat mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen.

Kunnioitavasti

Rasmus Roiha

Toimitusjohtaja

Ohjelmistoyrittäjät ry

Roiha Rasmus
Ohjelmistoyrittäjät ry